

СЕКЦІЯ 4

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ В РЕАЛЬНОМУ, ФІНАНСОВОМУ ТА ІНФРАСТРУКТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

M. Gołabek,

Licencjat,

Student Wydziału Ekonomii i Finansów;

Uniwersytet Rzeszowski, Polska

ŚWIADOMOŚĆ „MŁODYCH DOROSŁYCH” NA TEMAT ENERGETYKI PROSUMENCKIEJ NA PODKARPACIU¹

Wprowadzenie

W ostatnich latach w opinii publicznej coraz powszechniej pojawia się pojęcie energetyki prosumenckiej odnoszące się do indywidualnych producentów energii. Określenia „prosument” po raz pierwszy użył Alvin Toffler w 1980 roku. Rozgraniczył on prosumentów na dwie grupy tj. nastawionych na korzyści ekonomiczne i nastawionych na korzyści społeczne i ekologiczne. Współcześnie termin „prosument” najczęściej odnosi się do osób jednocześnie produkujących i konsumujących energię. W takim systemie użytkownik końcowy instaluje we własnym obiekcie urządzenia do wytwarzania energii elektrycznej lub ciepłej, wykorzystując ją na własne potrzeby [3, s.95].

Celem głównym opracowania jest ocena wiedzy „młodych dorosłych” na temat odnawialnych źródeł energii ze szczególnym uwzględnieniem zagadnienia energetyki prosumenckiej. W toku przeprowadzanej analizy podjęto próbę odpowiedzi na pytanie dotyczące poziomu świadomości młodych dorosłych na temat energetyki prosumenckiej. Badanie ankietowe zostało zrealizowane na próbie badawczej 320 respondentów zamieszkujących teren województwa podkarpackiego. Wybór województwa podkarpackiego związany był z posiadaniem przez ten region długoterminowych planów rozwoju, które w swoim zakresie obejmują także temat energetyki prosumenckiej [4, s.95].

Szczegółowej analizie poddano grupę osób w wieku od 18 do 35 roku życia (młodych dorosłych), którzy stanowili 86,6% respondentów. Jako metodę badawczą wykorzystano sondaż diagnostyczny przy użyciu techniki ankiety internetowej w okresie od 21.05.2024 do 17.07.2024.

Istota i znaczenie pojęcia energetyki prosumenckiej dla „młodych dorosłych”

Energetyka prosumecka obecnie odgrywa istotną rolę jako jeden z najbardziej fundamentalnych elementów transformacji energetycznej. Współczesne

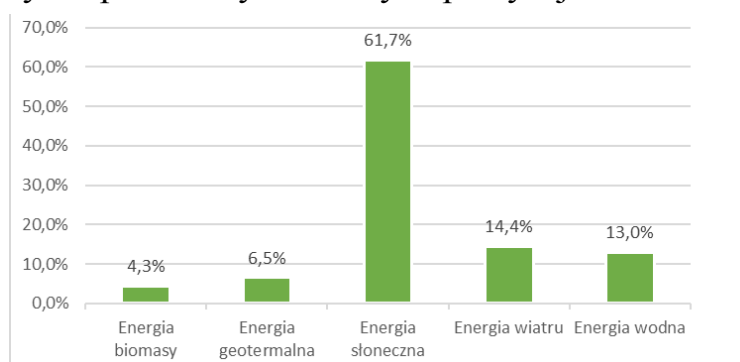
¹ Opiekun merytoryczny badania, dr. Inż. Katarzyny Puchalskiej, Wydział Ekonomii i Finansów, Uniwersytet Rzeszowski

społeczeństwa coraz częściej wdrażają rozwiązania oparte na odnawialnych źródłach energii, które nie tylko zaspokajają ich potrzeby energetyczne, ale także ograniczają degradację ekosystemów [2, s.68]. Działania te poza pozytywnym wpływem na globalny ekosystem przyczyniają się także do występowania zjawiska „demokratyzacji energii”, czyli powstania milionów drobnych producentów, generujących we własnych domach elektryczność ze źródeł odnawialnych zmniejszającym przy tym udział ogromnych koncernów zajmujących się eksploatacją paliw kopalnych, produkcją i dystrybucją energii [5, s.5].

Współczesna dyskusja dotycząca ochrony środowiska oraz zachodzących zmian klimatycznych często koncentruje się na poziomie świadomości ekologicznej oraz skali działań podejmowanych w tym obszarze przez młode pokolenia. Powszechnie przyjmuje się, że to właśnie przedstawiciele młodszych generacji powinni aktywnie angażować się w działania na rzecz minimalizacji skutków zmian klimatycznych, gdyż to oni w największym stopniu będą zmuszeni zmierzyć się z konsekwencjami zmian zachodzących w globalnym klimacie [1, s. 234]. Jednym z czynników za pomocą, którego globalne społeczeństwo może dążyć do zatrzymania przebiegu zmian klimatycznych jest wzrost wytwarzania przez społeczeństwa energii poprzez energetykę prosumecką.

Świadomość „młodych dorosłych” na temat energetyki prosumenckiej na podkarpaciu – wyniki badania ankietowego

W obliczu rosnących wyzwań związanych ze zmianami klimatycznymi oraz potrzebą ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, rośnie znaczenie odnawialnych źródeł energii elektrycznej. Źródła takie jak energia słoneczna, wiatrowa, wodna, geotermalna i biomasa stanowią alternatywę dla tradycyjnych paliw kopalnych, przyczyniając się do zmniejszenia negatywnego wpływu na środowisko. Na poniższym wykresie przedstawiona została opinia „młodych dorosłych” dotycząca najbardziej wydajnych spośród wymienionych powyżej źródeł energii odnawialnej.

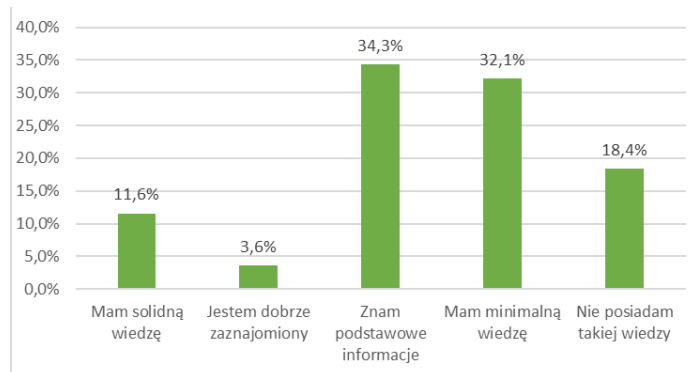

Wykres 1. Ocena wydajności źródeł ekologicznej energii elektrycznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych, n=277

Zdecydowana większość ponad 60 % respondentów (61,7%) uznało, że najbardziej wydajne źródło ekologicznej energii stanowi energia słoneczna. Znacznie mniej wydajna w opinii respondentów jest energia pochodząca z wiatru (14,4%) a także energia wodna (13,0%). Z kolei udział energii biomasy i energii geotermalnej wśród analizowanych odpowiedzi był bardzo znikomy i oscylował w przedziale od 4 do 7 procent.

W kontekście właściwego wykorzystania odnawialnych źródeł energii przez prosumentów znaczną rolę odgrywa, świadomość społeczeństwa na temat obecnie panujących dyrektyw dotyczących tego aspektu, w głównej mierze ustalanych przez Unię Europejską. Na wykresie 2 zobrazowany został stopień zaznajomienia się mieszkańców województwa podkarpackiego z obowiązującymi regulacjami.

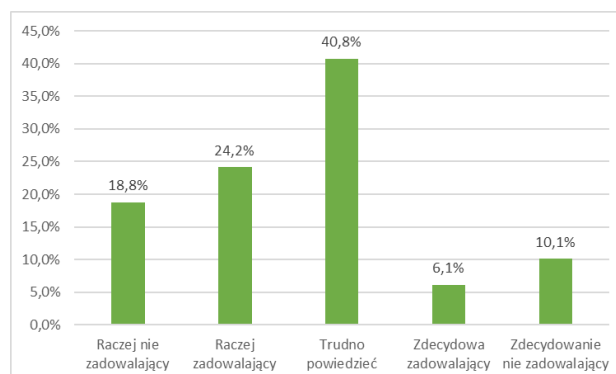

Wykres 2. Stopień zaznajomienia się z aktualnymi dyrektywami Unii Europejskiej dotyczących ogrzewania/ źródeł ciepła w gospodarstwach domowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych, n=277

Około 1/3 respondentów (34,3%) zna podstawowe informacje związane z aktualnymi dyrektywami Unii Europejskiej, które dotyczą ogrzewania/ źródeł ciepła w gospodarstwach domowych. Podobna wartość ankietowanych (32,1%) posiada minimalną wiedzę w tym aspekcie. Znacznie rzadziej ankietowani uznawali że nie posiadają wiedzy w tym temacie (18,4%) oraz uznawali że posiadają solidną wiedzę (11,6%). Wśród wszystkich respondentów do marginalnego grona należeli ci, którzy uznali że są dobrze zaznajomieni z powyższym zagadnieniem (3,6%).

Na podstawie analizy danych na wykresie 2 podjęto próbę weryfikacji opinii respondentów dotyczącej dostępności informacji na temat możliwości uzyskania dofinansowania na zakup urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii (OZE). Wyniki tego badania, ukazujące rozkład odpowiedzi wśród respondentów, zostały przedstawione na wykresie trzecim.

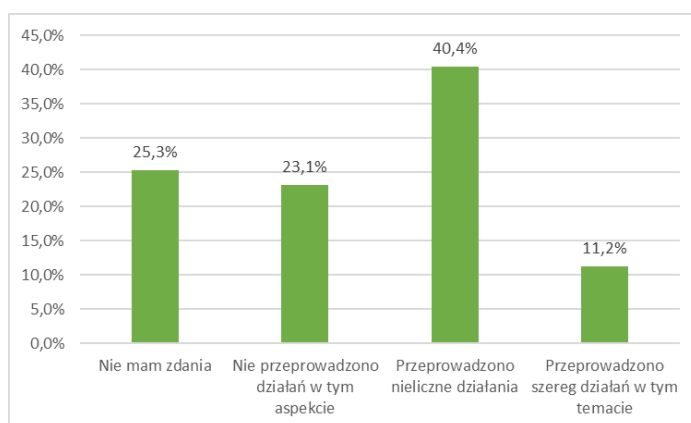

Wykres 3. Ocena dostępności do informacji na temat możliwości otrzymania dofinansowania na zakup urządzeń umożliwiających korzystanie z odnawialnych źródeł energii we własnym gospodarstwie domowym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych, n=277

Ponad 40% respondentów nie posiada jasno zadeklarowanego poglądu na temat dostępu do informacji w zakresie możliwości otrzymania dofinansowania na zakup urządzeń umożliwiających korzystanie z odnawialnych źródeł energii we własnym gospodarstwie domowym. Z grona pozostałych ankietowanych możemy zaobserwować nie znaczną dysproporcję pomiędzy osobami uznającymi analizowane zagadnienie jako „raczej zadowolający” i „zdecydowanie zadowolający” (30,3%) a ankietowanymi oceniającymi poziom dostępności owych informacji jako „raczej niezadowolający” bądź też „zdecydowanie niezadowolający” (28,9%).

Z uwagi na istotną rolę samorządów lokalnych w procesie informowania mieszkańców o dostępnych formach dofinansowania na rozwój energetyki prosumenckiej, przeprowadzono ocenę efektywności tych działań. W tym celu respondentów poproszono o wyrażenie opinii w omawianym zakresie, a uzyskane wyniki zostały zaprezentowane na poniższych wykresach.

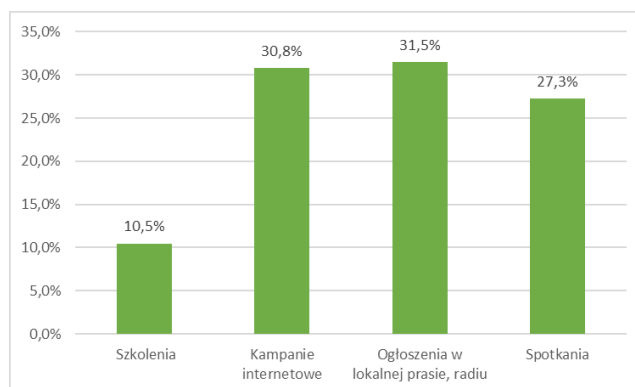

Wykres 4. Zakres działań przeprowadzonych przez samorząd lokalny mających na celu zwiększenie świadomości mieszkańców na temat dofinansowań wspierających energetykę prosumencką w regionie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych, n=277

Wyniki przedstawione na wykresie czwartym wskazują, że większość respondentów uważa, iż działania samorządu lokalnego na rzecz zwiększenia świadomości mieszkańców o dofinansowaniach wspierających energetykę prosumencką są niewystarczające. 40,4% badanych wskazało, że przeprowadzono jedynie nieliczne działania, natomiast 23,1% uważa, że takich działań w ogóle nie podjęto. Blisko co czwarty respondent (25,3%) nie ma zdania na ten temat, co może świadczyć o braku wiedzy lub niskiej rozpoznawalności inicjatyw samorządowych w tym zakresie. Jedynie 11,2% badanych dostrzega szerszy zakres działań w tym obszarze, co sugeruje, że lokalne inicjatywy informacyjne mogą wymagać intensyfikacji, aby skuteczniej docierać do mieszkańców.

Na powyższym wykresie przedstawiona została analiza rodzaju działań podejmowanych przez samorząd lokalny na rzecz poprawy świadomości prosumenckiej największe znaczenie wg respondentów mają ogłoszenia w lokalnej prasie, radiu (31,5%), kampanie internetowe (30,8%) oraz organizowania spotkań (27,3%). Zdecydowania najrzadziej podejmowanym rodzajem działań w opinii ankietowanych przez samorząd lokalny było organizowanie szkoleń (10,5%).

Wykres 5. Rodzaj działań przeprowadzonych przez samorząd lokalny mających na celu zwiększenie świadomości mieszkańców na temat dofinansowań wspierających energetykę prosumencką w regionie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych, n=277

Wnioski

Z przeprowadzonej analizy można wyciągnąć zasadniczy wniosek, że pomimo przeprowadzenia licznych działań w zakresie propagowania pojęcia energetyki prosumenckiej w dalszym ciągu znaczna część społeczeństwa tzw. młodzi dorośli nie posiada w tym zakresie wystarczającego poziomu wiedzy [6, s.88]. Wynikać to może, z faktu nie właściwego przekazu i barku dostosowania do młodego odbiorcy.

Podsumowując można stwierdzić, że:

- Ponad 3/5 ankietowanych uważa, że najbardziej efektywne źródła energii elektrycznej stanowi energia słoneczna,
- Blisko 2/3 osób w wieku od 18 do 35 roku posiada jedynie podstawową bądź też minimalną wiedzę w zakresie znajomości aktualnych dyrektyw Unii Europejskiej dotyczących ogrzewania/ źródeł ciepła w gospodarstwach domowych,
- Prawie 41% respondentów nie posiada jednoznacznej opinii na temat możliwości otrzymania dofinansowania na zakup urządzeń umożliwiających korzystanie z odnawialnych źródeł energii we własnym gospodarstwie domowym
- Jedynie 11,2% ankietowanych uważa, że samorząd lokalny przeprowadził szereg działań zwiększających poziom świadomości mieszkańców na temat energetyki prosumenckiej
- Zaledwie niespełna 1/3 osób (30,8%) w wieku od 18 do 35 roku życia uznała, że samorząd lokalny przeprowadził kampanie internetowe na temat rozwoju energetyki prosumenckiej w regionie.

Lista wykorzystanych źródeł

1. Bartkowiak M., Durczak K. Nowak K. A. Postawy reprezentantów pokolenia Z wobec wyzwań klimatycznych w kontekście Modelu Ograniczeń Planety, Biuro Analiz Sejmowych, Warszawa 2023, s. 234-236
2. Dębowski K., Jędrzejczyk, W. Kucęba R., Popczyk J. Energia prosumencka – pierwsza próba konsolidacji, Sekcja Wydawnictw Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa 2014, s.68

3. Kaźmierczak-Piwko L. Rozwój energetyki prosumenckiej opartej o OZE w Polsce, Systemy Wspomagania w Inżynierii Produkcji Problemy w zarządzaniu środowiskiem wyd.6, Wydawnictwo PA Nova, Zielona Góra 2017, s. 84-85

4. Samorząd Województwa Podkarpackiego, Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030, Rzeszów 2020, s. 95-96

5. Sierka E., Skubała P. Energetyka prosumencka, czyli powrót do społeczeństwa funkcjonującego według praw natury, Biblioteka Źródłowa Energetyki Prosumenckiej, Warszawa 2014, s. 5

6. Zarząd Województwa Podkarpackiego, Prognoza oddziaływania na środowisko programu ochrony środowiska województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 do 2023r., Rzeszów, 2017 r., s. 86-88

I. Hajduk,

Student,

Faculty of Economics and Finance;

K. Hesse,

Student,

Faculty of Economics and Finance,

Research Section: Innovations in Finance and Management;

P. Filip,

Dr Faculty of Economics and Finance,

Department of Finance and Accounting;

University of Rzeszów, Poland

TAXATION OF INDIVIDUAL ECONOMIC ACTIVITIES IN POLAND – CURRENT ISSUES

Income tax, which is now one of the key elements of the Polish financial system, has a long and complicated history. Its origins can be traced back to a time when tax obligations took the form of tributes to the ruler to finance the administration, the army and the development of the state. In medieval Poland, taxes were irregular in nature and were levied mainly in emergencies such as wars, invasions or natural disasters. Initially, taxes were paid in kind, e.g. in grain, cattle or forced labour, and their amount depended on the region and the social position of the taxpayer. During the Polish-Lithuanian W Rzeczypospolitej system podatkowy był stosunkowo niespójny, a dochody do skarbu królewskiego pochodziły głównie z ceł, myt i danin nakładanych przez sejm, takich jak podatek od gospodarstw domowych czy pobór od każdej osoby. The royal power had limited control over taxes, which weakened the centralisation of the treasury system. It was not until the Partitions, under Prussia, Austria and Russia, that more structured tax systems based on the experience of the partitioning powers were introduced. A turning point for the Polish tax system was the regaining of